

บทที่ 1

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีนโยบายเป็นประเทศผลิตอาหารปลอดภัย (Food safety) ตั้งแต่ 1 มกราคม 2547 เพื่อผลักดันให้เป็นครัวของโลก (Food for the world) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตทางการเกษตร มาเป็นการปลูกพืชที่ปลอดภัยจากสารเคมี หรือที่เรียกว่า เกษตรอินทรีย์ (เกษม, 2548) ซึ่งเป็นการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีความยั่งยืน และเป็นการลดภาวะการฉ้อโกงตลาดอาหารในอนาคต อีกทั้งยังสามารถส่งออกสินค้าได้ในราคาสูงกว่าเกษตรเคมีทั่วไป และจะไม่ถูกปิดกั้นด้วยกำแพงภาษีต่าง ๆ (นิรนาม, 2543) ซึ่งจากการพัฒนา และเพิ่มโอกาสในการส่งออกอาหารและสินค้าเกษตรของไทย อีกทั้งยังรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร และผู้บริโภคคนไทย ให้ได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัยอีกทางหนึ่ง (ประวิทย์, 2542)

ในการผลิตพืชอินทรีย์ เพื่อการส่งออกนั้นจะมุ่งเน้นไปที่พืชผัก ผลไม้และข้าวเป็นอันดับแรก (ฉฐกร, 2543) โดยในปัจจุบันมีเกษตรกร และกลุ่มเกษตรกรสนใจการผลิตพืช ในระบบเกษตรอินทรีย์มากขึ้น เช่น กลุ่มเกษตรกรเครือข่าย องค์การชุมชนแม่ทา กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ทำการเกษตรอินทรีย์ ประสบผลสำเร็จในภาคเหนือตอนบน (ทิพย์รัตน์, 2543) จากการไปสัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกร พบว่า ระบบการผลิตพืชอินทรีย์นั้นจะมีปัญหาในเรื่องของเมล็ดพันธุ์พืชอินทรีย์ที่จะนำมาเพาะปลูก ถ้าเกษตรกรสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์พืชผักในระบบอินทรีย์ได้เองจะเป็นการแก้ปัญหาขาดแคลนเมล็ดพันธุ์พืชอินทรีย์ ในบางพืชเกษตรกรสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ได้เองเป็นการลดต้นทุนจากการซื้อเมล็ดพันธุ์มาปลูกได้อีกทางหนึ่งจากปัญหาและแนวคิดดังกล่าว จะทำให้การผลิตพืชระบบเกษตรอินทรีย์เป็นการผลิตที่ครบวงจร โดยเริ่มตั้งแต่การใช้เมล็ดพันธุ์พืชอินทรีย์ร่วมกับระบบการผลิตพืชแบบเกษตรอินทรีย์

ดังนั้นการศึกษาความเป็นไปได้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอินทรีย์จึงเป็นเรื่อง ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเกษตรกรสามารถนำเอาปุ๋ยหมัก และปุ๋ยอินทรีย์น้ำที่สามารถผลิตได้เองมาใช้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ในระบบเกษตรอินทรีย์ได้ เพื่อเป็นการช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์พืชอินทรีย์ และยังสามารถลดต้นทุนได้อีกทางหนึ่ง การทดลองผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอินทรีย์ในครั้งนี้ได้เลือกถั่วแขกชนิดเลื้อย (POLE SNAP BEAN) เป็นพืชทดสอบเนื่องจาก ถั่วแขกมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และมีการใช้อย่างแพร่หลาย คือการนำฝักอ่อนและเมล็ดแห้ง มาประกอบอาหารในรูปแบบต่าง ๆ และยังสามารถนำไปใช้ในอุตสาหกรรมอาหาร เช่น บรรจุกระป๋อง แช่แข็ง หรือขายเป็นผลผลิตสด (Davis, 1997) อีกทั้งยังส่งขายไปยังต่างประเทศได้ และการศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะสามารถนำผล

การศึกษาที่ได้จากการทดสอบนี้ไปประยุกต์เป็นแนวทางใช้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชชนิดอื่น ๆ ในระบบเกษตรอินทรีย์ ต่อไปได้

ปัญหาของการวิจัย

เนื่องจากในปัจจุบันเกษตรกรในประเทศไทยให้ความสนใจการทำเกษตรในระบบอินทรีย์กันมากขึ้น แต่เมล็ดที่ใช้ในการผลิตไม่ใช่เมล็ดพันธุ์อินทรีย์อย่างแท้จริง อีกทั้งยังประสบปัญหาในด้านของปุ๋ยหมักอินทรีย์ และปุ๋ยอินทรีย์น้ำมีปริมาณธาตุอาหารน้อยเกินไปเมื่อเปรียบเทียบกับปุ๋ยเคมี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อหาสูตรปุ๋ยหมักอินทรีย์ และปุ๋ยอินทรีย์น้ำที่มีธาตุอาหารหลัก มากพอสำหรับใช้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วแขก
2. เพื่อเป็นแนวทางในการผลิตเมล็ดพันธุ์ ในระบบเกษตรอินทรีย์
3. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการแนะนำการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอินทรีย์ชนิดอื่นๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงคุณภาพ และปริมาณคุณค่าธาตุอาหารในปุ๋ยหมักอินทรีย์ และปุ๋ยอินทรีย์น้ำที่ทำการศึกษา
2. ได้เมล็ดพันธุ์พืชในระบบเกษตรอินทรีย์ ซึ่งสามารถเทียบเคียงผลผลิต กับการผลิตเมล็ดพันธุ์ในระบบเกษตรเคมี

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาการทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ และปุ๋ยอินทรีย์น้ำ โดยคัดเลือกสูตรปุ๋ยที่มีปริมาณธาตุอาหารหลักสูงที่สุดมาทดสอบกับการปลูกถั่วแขกพันธุ์เมล็ดดำของโครงการหลวง เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ ในระบบเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้ได้เมล็ดพันธุ์อินทรีย์ไปใช้ต่อไป โดยทำการทดลองผลิตทั้งในฤดูกลาง (ตุลาคม – มกราคม) และนอกฤดูกลาง (มีนาคม – มิถุนายน) เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของปุ๋ย